

Slavenski dom

Ste. 2

v Ljubljani, v ponedeljek, 4. januarja 1937

Leto 2.

Izjava bolgarskega ministrskega predsednika Kiosevanova o prijateljstvu z Bolgarijo

Največji dogodek v bolgarsko-jugoslovanskih odnošajih

Belgrad, 4. jan. m. O novem paktu večnega prijateljstva med Jugoslavijo in Bolgarijo, ki bo svečano podpisan koncem tega meseca v Belgradu, je predsednik bolgarske vlade g. dr. Kiosevanov dal sofijskemu dopisniku »Vremena« posebnost izjavo, v kateri med drugim pravi:

»Ko je bolgarska vlada predložila jugoslovanski vladi v sklenitev predlog prijateljskega pakta, sem se vzdrljal v tem, da bi dal kake izjave predstavnikom tiska, dokler ne zvem za rezultate razgovorov, ki jih je imel odlični državnik in moj dober prijatelj g. dr. Stojadinović z vladami Male zveze in Balkanskega sporazuma. Kakor je znano, so se ti razgovori razvijali povoljno in jaz se sedaj — z menoj pa ves bolgarski narod — čutim srečnega, ker se bo v kratkem času politično zblizanje, ki je bilo pričeto pred trem leti, ustvarilo in potrdilo

s svečanim aktom. Navdušenje in radost, s katero je bila pričakovana in sprejeta vest o sklenitvi večnega prijateljstva med Jugoslavijo in Bolgarijo in to v obeh državah, je najboljši dokaz, da smo našli resnično pot, po kateri bosta morala hoditi oba naroda v bodočnosti. Bodočnost se nam prikazuje svetla in ohrabrujoča. Od sedaj naprej se bodo Bolgari in Jugoslavlani pomirili in bodo z mirnim delom poglabljali pristrčno in tesno sodelovanje za zaščito lastnih interesov in za zaščito miru na Balkanu.

Nemški glasovi

Berlin, 4. jan. AA. V svojih dosedanjih razlagah o bližnji sklenitvi jugoslovansko-bolgarskega pakta naglašala nemški tisk, da je ne glede na nje-

govo vsebino važno že dejstvo, da skleneta Jugoslavija in Bolgarija dvostransko pogodbo, ki jo smatrajo za prispevek k zavarovanju miru v jugovzhodni Evropi. Neposredne diskusije se bodo opustile, kar bo omogočilo tesnejše sodelovanje Jugoslavije in Bolgarije.

Nemčija, ki se je vedno zavzemala za jugoslovansko-bolgarsko zblizanje, čestita Jugoslaviji k temu novemu uspehu politike njene vlade.

Bolgarija se s tem paktom ne odreče reviziji mirovnih pogodb, pa tudi ne svojemu vstopu v Balkansko zvezo in tudi se ne izključuje možnost, da bi pozneje sklenila take pakte tudi z ostalimi balkanskimi državami. V Grčiji in Romuniji je bilo to zblizanje obeh slovanskih držav spočetka sprejeto z nezaupanjem, ki pa je sedaj, kakor kaže, že odpravljeno.

Angleško italijanski sporazum je rodil splošno zadovoljstvo

Rim, 4. jan. Italijanski zunanji minister grof Ciano in angleški poslanik sir Eric Drummond sta v soboto dopoldne podpisala v imenu svojih vlad izjavo, po kateri obe vladi izmenjata poročila o stanju v Sredozemskem morju. Izjava bo objavljena v kar najkrajšem času.

Italijansko-angleški sporazum bo v glavnem vseboval naslednje določbe: 1. Spoštovanje državnih mej na Sredozemskem morju in opustitev vseh morebitnih italijanskih teženj po Balearskem otočju. 2. Ukinitve protibritanske radijske propagande. 3. Pristanek Italije na vstop Egipta v DN. 4. Priključitev Italije k londonskemu pomorskemu paktu iz leta 1936 in montreški dardanelski konvenciji. 5. Doprisev angleških utrdb na Sredozemskem morju. List še dodaja, da Velika Britanija Italiji ne bo dala nikakega posojila, kakor se je govorilo v zadnjih dneh.

Rim, 4. jan. Zunanji minister Ciano je včeraj sprejel angleškega poslanika Drummonda. Angleški poslanik mu je po nagovoru zunanjega ministra Edena izrazil zadovoljstvo angleške vlade ob sklenitvi italijansko-britanskega sporazuma. Naglasil je Edenovo nado, da bo ta sporazum izhodišče za nadaljnje sodelovanje med obema državama za ohranitev evropskega miru in varnosti. Zunanji minister Ciano je prosil poslanika, naj sporoči ministru Edenu zahvalo za njegove ljubezne izjave in zagotovilo, da je tudi fašistična vlada zelo zadovoljna z novim paktom.

Dunaj, 4. jan. AA. Stefani Dunajski listi obširno pišejo o sporazumu med Italijo in Anglijo. »Wiener Zeitung« piše, da se je s to pogodbo začel mir v Sredozemlju in sedaj je upati, da bodo vselej prebrodile vse težave. Veliko delo italijanske in angleške diplomacije je izzvalo v Avstriji največje zadovoljstvo.

Pariz, 4. jan. AA. DNB: Večerni listi se vesele sklenitve sporazuma med Italijo in Anglijo in menijo, da bo do slične pogodbe prišlo tudi med Francijo in Italijo. »Journal des Debats« obžaluje, zakaj se ni Francija takoj priključila temu sporazumu.

Denar obnavlja francosko-poljsko prijateljstvo

Varšava, 4. januarja. Kakor znano, je francoska zbornica soglasno pristala na jamstvo za posojilo, ki ga ima dobiti Poljska. Sprito tega je zavladovala v poljski javnosti veliko zadovoljstvo in prijateljsko razpoloženje napram Franciji se je zopet obnovilo. Predsednik vlade Kwiatkowski je o tem poročal na sinočnji seji sejmškega finančnega odbora. Poudaril je velik pomen tega posojila za poljsko vojsko, za gospodarsko obnovo Poljske in za stalnost njenega denarja. Omenil je povoljne pogoje za novo posojilo, ki bo na Poljskem končalo kopičenje zlata ter bo odstranilo tudi vso nevarnost razvrednotenja zlota. Pokazal pa je tudi na politični pomen posojila in zlasti na sijajno gesto obeh francoskih zakonodajnih ustanov. Na poljski strani pa si je za to delo pridobil največ zaslug maršal Rydz Smigly. Tudi vsi ostali govorniki so izrazili svoje zadovoljstvo z novim posojilom in so izrazili željo, da bi se prav tako uspešno zaključila tudi trgovinska pogajanja, ki se bodo v kratkem pričela med zastopniki obeh vlad.

zum. List zahteva, da naj se vlada popolnoma osvobodi varuštva komunistov.

Pariz, 4. jan. Francoski zunanji minister Delbos je o angleško-italijanskem sredozemskem sporazumu izjavil tole: »Srečen sem, ko vidim, da sta

Pomorska vojna na španskih obalah

London, 4. jan. o. Po zadnjih vesteh je prišlo v španskih vodah do novih incidentov glede ustavljanja tujih ladij po rdečih in po nacionalističnih bojnih edincih. V te spore so posegale tudi nemške ladje tako, da je skoraj mogoče govoriti o pravi pomorski vojski pred španskimi obalami. Nemška križarka »Königsberg« je ustavila zadnje dni španski parnik »Sotom« kot represalijo za zaplenbo nemške ladje »Palos«. Nemei so pripravljali ta parnik izpustiti, če valencijska vlada pristane na to, da se vrne ves »Palosov« tovor in nemški potnik, ki je bil na njem. — Neka druga nemška vojna ladja je v soboto jutraj ustavila španski parnik »Aragone« in ga odvedla s seboj v nacionalistično pristanišče. Ta križarka je »Admiral von Spee«. Neka nacionalistična oborožena ladja je prišla zadnjega decembra belgijski parnik »Navex«. Rdeča vojna ladja je prišla francoski parnik »Noire« in ga preiskala pred Santandrom. Neka doslej še neugotovljena oborožena ladja pa je obstrlevala angleško ladjo »Blackhill«, ki je plula iz francoske luke Bayonne v Santander. Pred Gibraltarjem so nacionalisti ustavili ruski 3000 tonski parnik »Pašiskine«, ki so ga po preiskavi pustili naprej.

Na bojiščih

Salamanca, 4. januarja. o. Včeraj so nacionalistična letala 20 po številu, izvedla zračni napad na Bilbao in s svojim bombardiranjem povzročila veliko škodo. Med boji na tej fronti so včeraj rdeči izgubili 250 milicnikov, pri katerih so nacionalistični oddelki našli povečini izkaze o tujem državljanstvu. Iz nacionalističnih krogov poročajo tudi, da je odstopil načelnik rdečega generalnega štaba na odseku pri Pozueli, francoski generalštabni polkovnik Duchesne in se je vrnil v Francijo, ker smatra, da je položaj brezupen.

Po vesteh iz San Sebastijana je včeraj prestopilo na nacionalistično stran več milicnikov, ki so izjavili, da so bili prisilno mobilizirani. Po njihovem pripovedovanju je položaj v Bilbao zelo resen, ker je pričelo primanjkovati hrane.

Fronta pred Madridom v ognju

Avila, 4. jan. Včeraj so nacionalistične čete izvršile enega izmed najhujših napadov na Madrid. Vsa madridska fronta je v plamenu in se zdi, da je ta napad odločilni poskus generala Franca za zavzetje Madrida.

se vladi Velike Britanije in Italije sporazumeli o tem, da dokažeta prijateljski značaj svojih medsebojnih odnosov. Sporazum med obema evropskima silama, ki sta vezani na Francijo po tesnem prijateljstvu in skupnih interesih, smo smatrali vedno za pogoj reda na Sredozemskem morju in za ohranitev miru. Francoska vlada je z največjim zanimanjem sledila razgovorom, ki so se zaključili s tem sporazumom. Francosko vlado je londonska kot prvo obvestila o sklenitvi tega sporazuma in o njeni vsebini. Sedaj, ko pozna vso stvar, se lahko francoska vlada pridruži izrazem simpatij, ki jih bo vsa Evropa nedvomno pokazala za rimski sporazum.

Glavne bitke so se bile včeraj največ na levem krilu madridske fronte, in to na cesti proti Valenciji in na desnem krilu pri Las Rosas in Majadomonde blizu Escoriala. Borbe se bodo nadaljevale do skrajnosti.

Po poročilih ubežnikov vlada v Madridu obupna zmeda, ker je prebivalstvo, kar ga je še v mestu popolnoma izročeno na milost in nemilost rdečim krotilem, ki ljudi mučijo na vse mogoče načine. Med letalskimi napadi nacionalistov smeje v podzemskih zavetiščah in tunele samo tisti, ki imajo posebno dovoljenja. Ta dovoljenja je mogoče kupiti z denarjem ali z zlatino pri rdečih oblastnikih. Ulice obvladujejo oddelki španskih in inozemskih zločincev, ki jih z vseh strani pošiljajo v Madrid. Vrh tega se dan za dnem manjšajo dovozi živeža in je mesto docela brez olja in brez kuriva. Prvenstvo pri razdeljevanju hrane in kuriva imajo rodbine milicnikov, ki se bojujejo na fronti.

Po nekem poročilu pariškega »Matina« o položaju v Madridu ni bilo v španski prestolnici od začetka obleganja pa do danes večje anarhije kakor zdaj. Prebivalstvo je v obupnem razpoloženju. Na dnevnem redu so neprestani polnični spopadi med anarhisti in komunisti, spopadi, ki so zadnje dni terjali mnogo mrtvih in nevarno ranjenih.

Pred odločitvijo bolezni sv. Očeta

Rim, 4. januarja. Sveti oče je dobro prebil preteklo noč. Davi ga je obiskal njegov osebni zdravnik g. Milani, ki ni ugotovil nikake spremembe v zdravstvenem stanju visokega bolnika. V kabinetu poleg sobe, v kateri leži svet oče, je bila davi darovana sveta maša. Papež je nato sprejel kardinala Pacellija. — Bolezen sv. očeta sama po sebi ne bi bila nevarna, ko ne bi obremenjevala srca; ker pa je sv. oče v visoki starosti, je zelo nevarno. Odločen za njegovo bolezen bo prihodnji teden, ko se bo pokazalo, ali sv. oče ozdravi, ali pa bo umrl.

Včeraj se je njegovo stanje izboljšalo in je sprejel sv. oče več oseb, med njimi tudi nekega ameriškega škofa, ki mu je izročil vdanostno pismo ameriškega ljudstva. Sploh dobiva sveti oče dan za dnem ogromno brzojav in pisem, v katerih mu zastopniki vseh narodov sveta žele, da bi čimprej ozdravel in mu sporočajo, da molijo za njegovo zdravje.

Inozemske skladbe je prepovedano igrati v nemških zabaviščih, ker hočejo Nemci s tem prisiliti pristojbine za avtorske pravice.

Gnezda komunistične propagande v Carigradu je odkrila turška policija, med njimi je bilo več žensk.

Nad milijardo dolarjev znaša prihodnji proračun ameriškega vojnega ministrstva za prihodnje leto.

Petrolejski agent Rickett potule v Rim, kjer se bo z italijansko vlado pogajal za priznanje petrolejskih koncesij, katere je kupil še od neguša pred zasedbo Abesinije.

Vesti 4. januarja

Prijateljsko zvezo med Jugoslavijo in Bolgarijo z veseljem pozdravlja tudi grška javnost in pravi, da ta pogodba ne bo popolnoma nič omajala Balkanskega sporazuma in zvez, ki so med državami tega sporazuma.

Predsednik francoske vlade Leon Blum je odšel na političen dopust, kakor vsako pot po kakem večjem govoru. Izrazil je željo, naj bi za njegovega dopusta ne prišlo do nikakih manifestacij.

15 milijonov kg moke za Nemčijo je nakupil odbor, ki ga je ustanovil holandski petrolejski magnat Deterding, da olajša Nemčiji dobavo hrane. Poleg tega je ta odbor poslal v Nemčijo 3 milijone kg slanine in 3 milijone kg sira.

Naše teniško zastopstvo je premagalo zastopstvo Južne Afrike v razmerju 7 : 5.

Bolgarija namerava skleniti pogodbo tudi z Romunijo in Grčijo, vendar bodo prej morali urediti še položaj manjšin med seboj.

Spor med avstrijsko vlado in štajerskim deželnim glavarjem Stürgkhom je baje poravnal, ker je tako dunajska vlada, kakor štajerska deželna vlada razveljavila odredbe, ki so vzbujale na eni in na drugi strani hudo kri.

100 letnico rojstva ruskega skladatelja Balakireva so svečano slavili pred dvema dnevi v Moskvi.

Za poldrug milijon dolarjev orožja je prodala do zdaj po izjavi predsednika republike mehičanska vlada španskim komunistom.

Arabei so napadli s kamenjem avtobuse, v katerih so se vozili člani orkestra, ki ga je ustanovil slavni italijanski dirigent Toscanini in s katerim je koncentral po Palestini.

1750 prvovrstnih letal in ogromno število pilotov bo imela angleška vojska do prihodnjega poletja. Angleži vidijo v tem zviševanju letalstva delo za mir...

211.000 avtomobilskih delavcev bo začelo stavkati prihodnje dni v Ameriki, in sicer pri avtomobilski družbi General Motors, ki je najhujši konkurent Fordu.

Predsednik irske republike de Valera je odpotoval v Zürich na očno operacijo, ker kaže, da bo najbrž izgubil vid.

Veliki neredi zaradi Trockega bodo izbruhnili baje takoj, ko se Trocki izkrcal v Mehiki. V njegovo zaščito so poslali neko mehičansko bojno ladjo, kar priča o tem, da se nekaterim zdi življenje starega Juda še zelo dragoceno.

Naša kraljica Marija je s kraljevičem Tomislavom odpotovala v soboto v London.

Mednarodni športni teden bo od 23. do 31. januarja v Garmisch Partenkirchenu, pozorišču laniških zimskih olimpijskih iger.

Belgijski kralj odpotuje v kolonije, za katere se zelo zanima in je bil že na več znanstvenih ekspedicijah v Belgijskem Kongu.

Nemške zastave bodo izobešali ob poroki holandske prestolonaslednice, nemški državljani in je holandska vlada ukrenila že vse potrebno, da ne bo prišlo do žalitev hitlerjanske zastave.

30 zabojev dinamita je zletelo v zrak v mehiškem rudniku Chichuahua. Vsa rudarska stanovanja okrog kraja eksplozije, so bila uničena in je ubitih kakih 20. ranjenih pa čez 200 rudarjev.

Vprašanje kolonij je za Nemčijo življenjskoga pomena in bo vse nemško politično delo v novem letu posvečeno zahtevi po vrnitvi kolonij.

Miru na Kitajskem še zmeraj ni in je med oddelki maršala Čangsuhanja nastalo veliko vrenje, ker zahtevajo te čete, da se osnuje koncentracijska vlada.

40 milijonov Japoncev obdeluje riževa polja, to je 60% vsega japonskega prebivalstva.

»Očeta španske republike«, filozofa in pisatelja Miguela de Unamuna so pokopali v Salamanci, kjer je bil rektor vseučilišča. Unamuno je s svojimi knjigami rušil stari red v Spaniji in nastiljo, ki ga je vzdrževala. Toda v začetku državljanske vojne se je prav tako odločno postavil po robu rdečemu nasilju, zakar so ga isti ljudje, ki so mu prej dali ime »oče republike«, izobčili.

Novoletno poslanico Kominterne je izdal voditelj Dimitrov, kjer pravi, da je prva dolžnost vsakega komuniste danes, da z vso močjo podpira revolucijo v Spaniji.

50.000 funtov kazni je izrekla angleška uprava v Palestini od začetka nemirov do danes. Poleg tega poročajo, da je bilo ubitih vsega skupaj 70 angleških policistov.

Priprave za državljansko vojno v Franciji rastejo, kakor kažejo odkritja desničarskega tiska in komunisti v ta namen z vso silo pospešujejo selitev arabskih brezposelnikov iz Afrike v Francijo, zlasti v Pariz.

Francoski letalski minister Cot toži desničarsko glasilo »Echo de Paris« zaradi trditve, da je prodal španski rdeči vladi dve letali najnovejše vrste, kakršnih niti francoska vojska še ni imela. List bo prinesel vse dokaze, da se je to v resnici zgodilo.

Vojvoda Windsorski je za božič obdaril 130 revnih otrok, katerim je osebno izročal darila. Za božič je šel tudi v dunajsko anglikansko cerkev in je bil pri kosilu pri angleškem poslaniku.

ČSR prizna zasedbo Abesinije s tem, da bo prenosovala poslaništvo v Addis Abebi v konzulat,

Dva prizora z včerajšnje hockey-tekme na ilirijanskem drsališču.

Ljubljana preko nedelje

Ljubljana, 4. januarja.

Splošen vtis, ki ga je človek dobil v soboto zvečer in včeraj v Ljubljani, je bil, da živi večji del mesta pod vplivom nizkega datuma in deloma še pod vplivom silvestrovanja, ki je pri težjih zapustitih tudi dva- do tridnevne posledice. Gostišča so bila vsa nabitost polna, velik obisk znamenite kino-podjetja, rekordnega pa drama pri popoldanski mladinski predstavi.

V opoldanskih urah je včeraj zopet oživela promenada na Aleksandrovi cesti. Lepo vreme je privabilo v mesto vse, ki so količičaj utegnili na ulico. Okrog polne se je privabila na promenado nova množica z ilirijanskega dramskega, kjer je gledala lepo hokej tekmo med Ilirijo in Celovčani.

Popoldne se je mesto precej izpraznilo: ljudje so takoj po kosilu hiteli v okolice, mladina pa, ki ni odšla na smučanje, se je zbirala na in okrog dramskega ilirije, ki nudi sedaj, ko v okolici ni enega, pač najboljšo razvedrilo. Kakor vedno, je tudi včeraj odnesla rekordnega obisk Smarna gora. Z vseh koncev so se pomikale proti vrhu cele procesije meščanov, vmes pa je posedal kje v gozdu kak "muzikant", ki je raztegal harmoniko in dvigal razpoloženje ne samo svoji družbi, marveč tudi ostalim, ki so šli na ali s Smarne gore.

V bolnišnici: dva ponesrečena

Dasi je bila včerajšnja nedelja v vsakem oziru zelo živahna, ni prišlo ne v mestu ne v okolici na prometnih žilah do nobene nesreče. Pač pa so pripeljali v bolnišnico služkinjo Miško Grudnik, etanujočo na Sv. Petra cesti, ki je doma po stopnicah

padla tako nerodno, da si je zlomila levo roko.

Se huje pa se je ponesrečil 16letni Janez Meglič iz Blek pri Trzinu. V bližini doma se je sankal, pa se je na strmlem klancu preuknil ter s tako silo butnil ob neko oviro, da si je zlomil obe nogi. S hudimi bolečinami je fant obležal na kraju nesreče, dokler ga niso našli, ki so medtem poklicali tudi starše, niso spravili domov. Od tam so ga prepeljali v ljubljansko bolnišnico, kjer so mu dali noge v mavce.

Vlom v trafiko

Kriminalna kronika je ostala tudi od sobote precej prazna, kakršnih si vedno želi ne samo policija, ampak tudi meščani. Brez vsakega dogodka seveda ni moglo iti. Tako se je nek lopov lotil znane trafike ob čevljarskem mostu. Najbrž je stikal za denarjem, ko pa je videl, da je s tem bolj na slabem je pobasal večjo količino cigaret. Bil pa je izbirčen in je odnesel samo najboljše cigarete.

Surov nočni napad

Ptuj, 3. januarja.

Ko sta se zakonca Trafela preteklo noč vrnala od nekega sovaščana na svoj dom v Ljubljani, je napadel neznan storilec, ki se je spravil najprej na moža; ko mu je prišlo čisto njegova 28 let stara žena Neža Trafela na pomoč, jo je obdelal z nožem in ji prizadel težke rane posebno na levi roki, kjer ji je prerezal mišičevje do kosti. Težko ranjeno ženo so spravili v ptujsko bolnišnico, storilec pa zasledujejo orožniki.

pliniranim, čutečim pevskim mojstrom in med različnimi filmskimi operetnimi kričaji, ki jim je rekla naredila ime. Ob Gigli in ob njegovi blešavi padajo v nič Kiepure, Heestersi in podobni pevski utrinki.

Pravda za milijone

Dolga razprava o milijonski zadevi Scagnettijevih dedičev

Ljubljana, 4. januarja.

Glavna razpravna dvorana št. 79, kjer se vodi razne velike kazenske obravnave, je bila pretekli teden popolnoma spremenjena. V levi koloniji sodnikov malega senata so postavili črno šolsko tablo, ki jo drugače rabijo za šolo v jetnišnici. In zatožna klop? Ona klop, ki je molče trpela, da so na njo sedeli že nad 80 let raznih velikih zločincev tudi odlični gospodje, obtoženi raznih političnih deliktov. Ta zatožna klop je bila za nekaj dni degradirana. Hudo je to! Iz dvorane so jo prenesli na hodnik in marsikateri gospod se je na njo vsedel, ne da bi se zavedal, kakšne funkcije opravlja ta leseni, že nekoliko očrneli sestav. Na mesto zatožne klopi so postavili dve mizi in zraven tri stole. Še druga novost v mrki dvorani št. 79! Poleg sedeža državnega tožilca so postavili dolgo in široko mizo, namenjeno za odmične izvedence-strokovnjake v knjigovodstvu.

Dne 29. decembra lani ob 8.30 se je pričela glavna razprava o milijonski zadevi Scagnettijevih dedičev. Že v pogledu preiskave se je dosegel poseben rekord. V letu 1932 januarja meseca se je pred kazenskim tribunalom začela afera počasi razvijati. Sedaj je pred kazenskim senatom prišlo do končnega obravnavanja. Pa tudi glavna razprava sama je dosegla poseben časovni rekord. Trajala je v torek in sredo pozno v noč, na Silvestrovo do 20 zvečer, 2. januarja celo dopoldne in danes ob 17 bo sledila — sodba z odmori je razprava trajala celotno do 60 ur.

Mali senat je imel nalogo soditi o prav kolikšni sporni zadevi Scagnettijevih dedičev, ki so jo mnogi skušali označiti kot zgolj familiarno zadevo med dediči, a je prav za prav vrgla na svetlo marsikatero zanimivost iz poslovnega in špekulantskega sveta.

Malemu senatu je predsedoval s. o. s. g. Ivan Brelih. Kot sodnika sta bila g. Fran Kovar in Fran Gorečan. G. Kovar je zadnjikrat prisostvoval kazenski razpravi, kajti s. l. t. m. je bil dodeljen civilnemu senatu. G. Gorečan pa je z novim letom prevzel funkcije kazenskega sodnika poedinca pri okrožnem sodišču na mesto sodnika g. Rajka Lederhase. Kot zastopnik javne obtožbe je fungiral dr. Julij Felacher, poleg njega se je vsedel odvetnik dr. R. Krivic, zastopnik v procesu interesiranih bratov Valentina in Romana Scagnetti. Pri izvedenih mizi so sedeli strokovnjaki v knjigovodstvu gg.: Drago Lunder, Ivo Božič, Josip Skalar in Rudolf Sparhak. Sredi dvorane pred sodnike za mize, postavljene na mesto zatožne klopi so se vsedli: inž. Rudolf Kralj, 47 leten gospod, rodom Ljubljčan. Na njegovo levo Valerija Kralj, rojena Scagnetti, rodom iz Vidma pri Krškem, soproga prvega in sestra bratov Scagnetti. Na desno inž. Kralja se je vsedel branilec obeh, odvetnik dr. Vladimir Knaflič.

Med obžalovanjem so bile osebe, ki drugače ne prihajajo v to znamenito dvorano. Splošno ni bilo posebnega navala k tej, drugače zanimivi, v drugih mestih mogoče senzacionalno obravnavani razpravi.

Državni tožilec obtožuje

Po končanih uvodnih formalnostih je državni tožilec dr. Felacher začel čitati nad 60 s strojem pisanih strani obsegaajočo obtožnico. Čitanje je trajalo 3 ure.

Državni tožilec je obtožil inž. Kralja najprej prestopka poverbe v smislu § 318/I k. z. in zločinstva odnosno prestopka napravljajanja lažnih listin po § 215 k. z. Drugi obtožbenki Valeriji Kraljevi inkriminira obtožba prestopke poverbe po § 318/I k. z.

Obtožnica napram prvemu inž. Kralju naveda, da si je v času od marca 1924 do septembra 1930 protipostavno v svojo korist prilastil na škodo bratov Valentina in Romana Scagnettija razne zneske v celotni vsoti 780.611 Din. Dalje obtožnica obita inž. Kralja, da je ponaredil listine, da je iz glavne knjige iztrgal do 30 strani in da je odstranil odnosno fingiral razne račune.

Drugi obtožbenki Valeriji Kraljevi očita državni tožilec, da si je v času od 1924 do 1932 protipravno v svojo korist in na škodo bratov prisvojila celotni znesek 245.860 Din.

Po dolgotrajni preiskavi je bila obtožnica postavljena šele 31. marca lani. Pred senatom so bili postavljeni zaboji raznih trgovskih knjig in drugi spisi.

Po navedbah obtožnice sta oba obtožena škodovala brata Scagnetti za cedno vsoto Din 1.026.471.—.

Oče in sin s prestreljeno glavo

Strašen zločin v blaznosti

Maribor, 3. januarja.

Hrastje-Mota je majhna postaja in vas na Murskem polju. Danes je bila pozorišče strahovite družinske katastrofe, o kateri se je bliskovito razvedelo po vsej okolici. V Hrastju-Moti stanuje rodbina Vavpotič. 52 letni višji poštni kontrolor Miroslav Vavpotič je živel že več mesecev na bolezenskem dopustu na posestvu svoje žene. Pri njima se je nahajal tudi njun 11 letni sin Mirko. dijak I. gimnazije v Ptuj. Danes jutraj je Vavpotičeva soproga odšla ob petih z doma. Proti sedmi uri se je zopet vrnila. Ko je stopila v hišo, se ji je nutil strašen prizor v spalnici.

Oče in sin v mlaki krvi,

oba s prestreljenima glavama. Oče je ležal na tleh, strel mu je prebil glavo skozi sence, v roki je držal še samokres in je bil že mrtev. Sin pa se je nahajal v postelji, ki je bila vsa prepojena z njegovo krvjo. Kroglja mu je prebila glavo nad ušesom, vendar je še kazal znake življenja. Strašen pogled je nesrečno mater pretresel v dno srca, vendar je še imela toliko sile, da je priključila sosedu, ki so nemudoma malega Mirka naložili na voz ter ga odpeljali v bolnišnico v Murski Soboti. Vendar so tam odklonili njegov sprejem, ker je že umiral ter je v resnici pri prevozu domov umrl.

Vzrok - hipna blaznost

Dogodek je silno pretresel vso okolico. Vse je ugibalo o vzrokih teh nesrečnih strelcov, ki jih je treba iskati v duševni zmedenosti očeta. Višji poštni kontrolor Miroslav Vavpotič je bil upravnik pošte v Križevih pri Ljutomeru. Bolehal je že več časa na živcih ter se je nahajal na bolezenskem dopustu, ki ga je preživil na posestvu svoje žene. Imel je že skoraj 30 let službe ter bi bil moral sedaj biti upokojen. V kratkem bi moral iti na zdravniški pregled, ki bi odločil o njegovi upokojitvi.

Strah zaradi pokojnine

Vavpotič pa nikakor ni hotel v pokoj. Bil je slabih živcev in strah pred upokojitvijo ga je čisto zmedel. Domišljal si je, da ne bo mogel s pokojnino shajati in to ga je čisto potrl. Bal se je zlasti, da ne bo mogel z dohodki pokojnine vzdrževati svojega sina v gimnaziji. Zaradi tega ga je hotel že pred nekaj tedni stalno vzeti iz ptujske gimnazije, kar pa mu je žena vedno preprečila. Pred nedavnim časom je bil Vavpotič na Korškem na pogrebu svojega svaka. Tedaj si je oskrbel samokres, ki ga je prinesel s seboj. Gotovo se je že takrat pečal z namero, da postreli družino in sebe. V svoji duševni zmedenosti si je pač domišljal, da ne bo mogel sebe in svojcev s pokojnino vzdrževati. Danes jutraj je svojo strašno namero uresničil v trenutku, ko je bila žena odsotna. Verjetno, da bi bil ubil še ženo, če bi se bila tedaj nahajala doma.

Uprava kino Matice obvešča, da vsled Adamičevega spominskega koncerta danes kinopredstave odpadejo. Jutri premiera veličastnega filma »Cesar Kalifornije«.

Prijet domžalski vlomilec

Domžale, 4. januarja.

Tukaj je bilo že dvakrat vlomljeno v mesnico znanega mesarskega mojstra Ludovika Felina. Prvič je vlomilec obiskal mesnico 10. decembra, drugič pa 31. decembra okrog pol sedmih zvečer. Obakrat je prišel vlomilec v mesnico s ponarejenimi ključi ter tam iz zaprtega predala ukradel pri prvi tatvini osem bankovcev po sto dinarjev, pri drugi tatvini na Silvestrovo pa štiri bankovce po 1000 dinarjev, 35 po 100 dinarjev, 14 kovancev po 50 dinarjev in 50 pa po dva dinarja. O tatu sprva ni bilo nobenega sledu. Po zadnjem vladu pa je orožniška postaja uvedla prav energično in temeljito preiskavo. Obe tatvine sta dokazovali, da je moral vlomilec razmere v hiši dobro poznati in da se je moral povrh na nek način dokopati do originalnega ključa, da je lahko dal ta ključ ponarediti. Poizvedbe v to smer so rodile tudi popoln uspeh. Domžalski orožniki so končno izsledili tatu v osebi Antona Ahlina rojenega leta 1912 v Mlačevem pri Grosupljem. Ta je bil meseca novembra zaposlen pri Felinu kot mesarski pomočnik. Takrat si je dal narediti ponarejeni ključ v mesnici in ga porabil pri obeh vladu. Zanimivo je, da je Ahlin imel 31. decembra pri sodišču v Ljubljani razpravo zaradi tatvine in je bil pri tej razpravi tudi obsojen. Od sodišča se je nepobojljivo tat odpravil naravnost v Domžale in takoj izvršil drugi vladu. Po izvršenem vladu je odšel nazaj v Ljubljano, si najel tu avtomobil in se z njim odpeljal v Grosuplje. Na novega leta dan je prišel nazaj v Ljubljano in — ker je vedel, da ga zasledujejo — dejal svojemu bratu, naj, če ga kaj vprašajo, odgovori, da je bil on (Ahlin) v času tatvine pri njem. Na ta način je hotel dokazati svoj alibi.

Dne 2. januarja je orožniška postaja v Grosupljem na telefonično zahtevo domžalskih orožnikov Ahlina aretirala. Spočetka ni hotel nič priznati, ko pa je dejanje priznal, je zanikal, da bi imel še denar. Dejal je, da ga je na begu preko njiv izgubil iz hlačnega žepa.

Nato se je odpeljal v Grosuplje tudi komandir domžalske orožniške postaje gosp. Skok, ki je lopovu vest v kratkem času tako pretresel, da je ta končno priznal, da ima spravljene denar pri svojem stricu Josipu Podražju v Mlačevem. Pri njem so naredili takoj preiskavo in našli tam skupaj 7500 Din. Nekateri bankovci so bili okrvavljeni, kar dokazuje da so šli skozi roke mesarja. Tatu so prepeljali potem v Domžale, kjer je pokazal, kam je skril listino z dokumenti, kar je pri tatvini tudi odnesel.

Kamnik

Za soboto 9. januarja ob 8 zvečer in nedeljo 10. januarja ob 4 popoldne pripravljajo dramatični odsek društva »Kamnik« pod režijo akademika Avg. Cererja, smeha polno veseligrro »Karijera kancista Vincinga«.

Trte samorodnice v Slov. goricah

Sv. Ana v Slov. goricah, 3. januarja.

Ze samo ime Slovenske gorice pravi, da se tu razprostirajo vinske gorice, vinogradi, ki so posejani po ogromni površini večjih in manjših gričev. Slovenske gorice so zaradi tega že od nekdaj dobro znane po svojih trtah.

Naši vinogradniki pridelujejo razne vrste vin. Znano so predvsem vrste zlatih in namiznih vin, ki se najbolj pridelujejo v ljutomersko-ormozkih, radgonskih in zgornjih Slovenskih goricah, vendar ne uspevajo dobro vsako leto.

V srednjih in severnih Slovenskih goricah pa naši kmetje pridelujejo samorodnice, šmarnice in izabelo že 18 let. Te samorodnice, predvsem pa šmarnice, so dobile pred leti slabo ime, ker je vino zelo močno in ima izredno nevarno lastnost, zaradi česar jo tudi naš kmet ne more prodati ter jo prideluje le za domačo uporabo. Ti samorodnici ne zahtevata mnogo obdelavanja in še to opravljajo povsed površno. Šmarnice ne zahteva škropljenja, svažanja in stalnega okopavanja. V zadnjih letih je bil pridelek šmarnice velikanski. Ko so jo naši kmetje prodajali, je bil letni dohodek že pri manjšem kmetu do 30.000 Din. Če je imel s šmarnico zasajene zemlje do tri orale. Tedaj so bili zlati časi za našega kmeta. Po letu 1928—1929 pa je bil izvoz šmarnice ustavljen, ker so trgovci spoznali lastnost tega vina in niso hoteli več kupovati tega »divjaka«. To je bil za našega kmeta najhujši udarec in za gospodarstvo največja ovira.

V zadnjih treh letih pa se nenadoma opaža, da pričenjajo tudi samorodnice propadati in hirati. Trta je že stara, ponekod do 20 let, zemlja pa izrabljena, ker je bila malo gnojena, pogostoma pa celo nič. nadalje je krivo prepošerno obdelavanje in zanemarjanje starejših nasadov sploh.

Ker pa je šmarnica povsed nevarna in daje našim lepim Slovenskim goricam slabo ime, bi bilo potrebno, da jo vinogradniki več ne sadijo, ampak jo počas. precepijo in nadomeščajo z drugo zlaht-

no trto, nakaar bo ta slaba vrsta v teku let izgnila. Tedaj bodo tudi druga zlahtnejša vina, ki se pridelujejo v Slovenskih goricah, dobila boljše ceno, ker so doslej vinski trgovci menjali, da naši vinogradniki tudi zlahtnim vrstam primestavajo šmarnice. Posledica je tudi ta, da se v Slovenijo uvaža iz Dalmacije toliko vina, ko na drugi strani v Slovenskih goricah niti zlahtnih in namiznih vin ne moremo spraviti v svet. Mnogokrat zaradi samorodnice šmarnice.

Nemški škofie proti komunizmu

Berlin, 4. jan. AA. Havas: Včeraj so po vseh katoliških cerkvah prečitali pastirsko pismo proti komunizmu, ki so ga podpisali vsi nemški kardinali, nadškofi in škofi. V pastirskem pismu se pravi: »Komunizem je prišel iz Rusije in je nadaljeval svojo pot po Evropi. Sedaj je vrgel svoj pogled tudi na našo domovino. Nato vzporeja poslanica komunizem s pošastjo iz Razodetja in pismo najodločneje zavrača očitke, češ, da so katoliki v Nemčiji zavezniki komunizma. Nato se navajajo vse težave, s katerimi se mora cerkev v Nemčiji boriti in te težave so: novo pogansko gibanje, laična vzgoja mladine, propaganda, da naj verniki ne hodijo v katoliške cerkve itd.

Poslanica se zaključuje z mislijo, da kljub temu, da katoliki ne uživajo zaupanja v Nemčiji, ne bodo nehali služiti Nemčiji in jo braniti in bodo podpirali voditelja države v njegovi borbi proti komunizmu in boljševizmu. Vendar pa moramo zahtevati, da se mladini ne govori, da je državni sovražnik št. 1 komunizem državni sovražnik št. 2 pa naj bi bil katolicizem.

Naročajte Slovenski dom!

Naročajte

„Ilustrirano prilogo!“

V božično številko našega lista smo priložili na ogled ilustrirano prilogo in poziv, naj nam naši naročniki do novega leta sporoče, ali hočejo za skromno doplačilo 2 Din mesečno do tedenske priloge prejemati. Doslej smo prejeli že veliko odgovorov naših naročnikov, ki žele ilustracijo čim prej imeti. Večina naročnikov pa se doslej še ni oglašila. Opozorjamo ponovno, da bomo prilogo začeli izdajati le, če se bo prijavilo dovolj naročnikov. Prilogo nameravamo izdajati vsako soboto in je najnižja naročnina določena le za one, ki so naročniki vsakodnevne izdaje našega lista. Prosim, da prav vsi, ki bi radi imeli ilustrirano prilogo, čim prej sporočite na: »Propagandni oddelček Slovenske in Slov. doma«, da jo želite za doplačilo 2 Din mesečno prejemati.

Nekaj števil iz Jesenic

Jesenice, 3. jan.

V jeseniški župniji sv. Lenarta, ki šteje okoli 7000 duš, katere že 19 let vzgaja in pase č. g. svetnik Kastelic, je bilo v preteklem letu 75 rojstev, 27 jih je bilo pa izven domače župnije, t. j. v bolnišnici bratovske skladišne, ki pa leži že v območju župnije Koroska Bela in pa v ljubljanski bolnišnici. Umrlj jih je 50, kar je za kraj, ki je razvit, da ni zdrav, zelo malo. Žal, da tudi preteklo leto ni bilo brez samomorov, saj si je tik pred zaključkom leta vzlet življenje sicer dobro situirani mož najboljših let, spomladi pa se je obesil neki tovarniški delavec. Obadva pa sta bila neženjena. Porok je bilo v domači cerkvi 51, drugod pa 15. Gornje številke so za naše razmere še kar ugodne, le rojstev je bilo pred leti vse več.

Silno razveseljav napredek je beležiti v duhovnem oziru, kajti lansko leto je bilo doseženo rekordno število svetih obhajil, namreč 47.000. Največ je to pripisati vsemi štirih domačih duhovnikov, ženski in deklški Marijini družbi ter Apostolstvu mož in fantov.

Tudi v preteklem letu je cerkev mnogo pridobila na lepoti, prekrasne nove orglje, krasno delo mojstra Jenka. Cerkvena streha je bila opremljena s katozvanimi grabljami, kar je tudi stalo lepe tisočake. Zelo se pogreša, da župna cerkev nima jasle in bo v naprej tudi na to treba misliti, vernikom pa nekoliko v žep poseči, kajti jaslice bodo morale biti veličastni cerkvi primerne.

*

Jesenjska policija ima že zabeležiti uspeh in so med prvimi, ki so se seznanili z zapori, preurejenimi iz nekdajne vinske kleti, bili gospodje, ki se sicer sučejo v boljši družbi. Čisto prav, predpisi so za vse enaki, kalilci nočnega miru, četudi z visokimi ovratniki, naj si to zapomnijo.

Večinski klub občinskih odbornikov JRZ je sklical v dvorano Krekovega doma sestanek somišljenikov, na katerem so razni funkcijonarji sedanjne občinske uprave podali vpogled v stanje, kakršno trenutno je. Najbolj zanimivo in tudi zabavno je bilo poročilo o zavrnjeni pritožbi dr. Štempiharja na upravno sodišče proti jeseniškim občinskim volitvam. Upajmo, da se bodo gospodje od takovane ljudske fronte spametovali ter v bodoče ne bodo več ovirali prizadevanja večine občinskih odbornikov za delo, katerega je preobilo. Nestvarna kritika, ali bolje, nekakšna obstrukcija, nikakor ni na mestu in užaljeni gospodje naj se že sprijaznijo z dejstvom, da oni niso večina in naj bodo in ostanejo to, kar pravijo da so, namreč predstavniki zveze delovnega ljudstva. Zato naj delajo, ali pomagajo pri tako važnem delu kot je občinsko gospodarstvo.

Filmi,

ki jih velja videti... ali ne videti

»Ti si moja sreča« (Kino Union). O tem filmu je dovolj, da povemo, da poje v njem Benjamin Gigli, nedvomno edini filmski pevec, pri katerem je opravičeno reklamni naziv, da je najboljši tenorist na svetu. Spričo tega, da nastopa v filmu tako velik umetnik, kakor je Gigli po svojem čudovitem glasu in deloma tudi po svoji prisrčnosti in kar nič filmski igr. odpade vsebinsko pretresanje dela samega. Gre za petje in nič drugega. Vsaj tak je vtis v gledalcih, ki v tem filmu ne pričakujejo toliko, kdaj in kako se bo razpletlo tisto običajno dramsko ozadje, marveč, kdaj bo Gigli zapel. Proti vsebini, kjer dramski potek filma ni označen jasno in zadovoljivo (zgodbica o nezvestobi Skarpove žene ter usoda njenega prvega moža), bi se dalo reči to ali ono. Toda film ni problemsko, marveč oblikovno, to je pevsko delo. Ob njem spoznamo eno korist filma: veliki umetniki, kakor je Gigli in njegova tvorba, postaja dostopna vsemu človeštvu in ne samo tistim, ki plačajo lahko vstopnino za njihove koncerte. Vzgojen je film v toliko v kolikor vidimo silno razliko med velikim, disci-

Kulturni koledar

Karel Dežman

3. januarja 1821 se je rodil v Idriji znanstvenik in politik Karel Dežman. Gimnazijo je najprej študiral v Salzburgu, potem pa v Ljubljani. Na Dunaju je najprej študiral medicino, potem pravo in končno naravoslovje. L. 1849 je prišel kot doktorant v Ljubljano, kjer je v l. 1951-52 poučeval na gimnaziji naravoslovne predmete. L. 1852 je postal kustos deželnega muzeja. Umrli je 11. marca 1889.

Njegov stric, ki je bil bogat trgovec, ga je že v mladosti vnel za slovenščino. Svoje prve pesmi je Dežman priobčil v Novicah, Sloveniji in Bleiweissovem koledarju. L. 1849 je tudi nekaj časa urejeval Novice in Slovenijo. — Bil je tako agilen in delaven, da ga je tokratna slovenska mladina smatrala za svojega voditelja. Vajencem je celo obljubil, da bo začel izdajati slovenski lepovinski list. Eden izmed njegovih zadnjih in najbolj zgovornih dokumentov za slovenstvo proti nemškemu tiranstvu, pa so znamenite Proklete groblje (1855), ki so pozneje postale simbol renegatstva. — Toda v času sodelovanja pri muzejskem in zgodovinskem društvu se je v njem izvršila preorientacija, močnejše predvsem zaradi Listove ambicioznosti in Tretenjakovega zanesenja, ki sta oba delala pri društvu in pisala v publikacije društva svoje nekritične članke. Ko so ga slovenska akademika z Dunaja prosili, da bi izdal politični list, to je odklonil takole: Ne nemščina, temveč naša lenoba, naša turško potuhnenost in pohlevnost, naše črtenje vsake zdrave in pravične kritike so poglaviti vzroki, da ne napredujemo, le nemška omika nam more pokazati pravo pot napredovanja. Ako se nemščini popolnoma odpovemo, bomo kmalu obkurnarizmu in ultramintizmu zapadli. Definitivno se je ločil od slovenstva na Dunaju kot poslanec, kjer je zagovarjal kulturno misijo nemstva med Slovenci. On je bil tokrat tudi najbolj nevaren nasprotnik slovenskega napredka in je Nemcem organiziral na Kranjskem ves političen in kulturni aparat. S tem je postal tip nemškutarja in renegata, ki ga ni mogla trpeti slovenska javnost kljub njegovemu pozitivnemu znanstvenemu delu v muzeju in zgodovinskem društvu.

Leskovec Anton

4. januarja 1891 se je rodil v Škofji Loki dramatik Leskovec Anton. Gimnazijo je študiral v Kranju, pravo pa na Dunaju in v Pragi. V svetovni vojni je prišel v italijansko ujetništvo in je od tam odšel na solunsko fronto. Po svetovni vojni je bil v službi v Mariboru in Radovljici. Zaradi rane na želodcu je kmalu umrl (23. Jan. 1930). — Leskovecova literarna zapuščina prica o resni pripravi za dramske uestvojevanje. — Iz njegovih objavljenih dram: Jurij Plevnar (Dom in Svet 1927), Dva bregova (1929), Kraljična Hara (DS 1928), moramo sklepati, da je bil Leskovec močan dramski talent, ki se sicer ni mogel sproščeno razviti zaradi prežgodnje smrti. Kakor moremo sklepati iz njegovih rokopisnih ostankov (drama Vera in nevera), bi dobili z Leskovecem Slovenci močnega sodobnega dramatika, ki bi nam jasno in odkrito razgrnil probleme današnjega življenja.

Liubljana danes

Koledar

Danes, ponedeljek, 4. januarja: Ti
Jutri, torek, 5. januarja: Telesor, pap...

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20 in mr. Gartus, Moste.

Drama: Zaprto.

Opera: Zaprto.

Kino Union: Ti si moja sreča.

Kino Matica: Zaprto.

Kino Sloga: Poslednji pogan.

KINO UNION
TEL. 22-21
Najboljši pevski vefilm sezone!

Ti si moja sreča
V glavni vlogi pole najslavnejši sodobni tenorist **BENJAMIN GIGLI**

SLOGA
TEL. 27-30
Premiera eksotičnega vefilma v stilu „BELLE SÈNCE“ in „POGANSKE PESMI“

Poslednji pogan
Velenapeti prizori in krasi pokrajinski posnetki

MATICA
TEL. 21-24
Zaradi Adamičevega spominskega koncerta **zaprto**

≡ Predstave ob 16., 19. in 21. uri ≡

XI. poljudno predavanje Prirodoslovnega društva je posvečeno zanimivostim srednjih Kanarskih otokov. Ob mnogih prekrasnih pokrajinskih in folklornih slikah, kakor tudi ob originalnih gramofonskih ploščah starih kanarskih plesov bo predaval o svojem raziskovalnem potovanju etnolog in lingvist dr. D. J. Wölfela z dunajskega etnološkega muzeja. Predavanje se vrši v torek, 12. t. m. v Delavski zbornici ob 20.

Današnji večer je posvečen spominu blagopojnega skladatelja Emila Adamiča. Ob 20. uri se začne v veliki Filharmonični dvorani njegov spominski večer, na katerem se bodo izvajala izključno le njegova dela. Nastopijo Trboveljski Slavčki s solistino Režiko Koritnikovo, ravatelj Julij Bettet, Slovenski vokalni kvintet, pevski zbor Glasbene Matice in Učiteljski pevski zbor Emil Adamič. Veliko bogastvo njegovega duha in talenta bo ta večer razgrnilo pred nami, slišali bomo melodije, ki smo jih že ponovno slišali od raznih izvajalcev, saj je Adamič last vsega slovenskega naroda. Ravno v zborih je nedosegljiv in zato je sestavljen spored spominskega večera pretežno iz zborovskih skladb. Občinstvo vabimo, da v velikem številu poseti spominski večer in tako počasti odličnega kulturnega delavca. Predprodaja vstopnic je v knjigarni Glasbene Matice.

Posetniki novih bližnjih vabimo na sestanek, ki se bo vršil v nedeljo, dne 10. januarja t. l. ob 10. uri dopoldne v novi dvorani Collegium Seraphicum, vhod iz pasaže v Franciškanski ulici. Na sestanku bodo poročali delegati, ki so bili v deputaciji pri kr. vladi v Belgradu, zato pričujemo polnoštevilno udeležbo.

Velik požar v Metliki

Metlika, 3. januarja.

V soboto zjutraj ob dveh je nastal ogenj na pristavi Križevniškega reda na Komenskem hribu. Ta pristava leži na hribčku ob državni cesti, kjer se Metličani navadno sankajo in smučajo. Ogenj je na mah zajel veliko pristavo, v kateri je imelo šest metličkih gospodarjev shrambe za seno in orodje. Istočasno je začela goreti tudi Doltarjeva pristava in kmalu nato še Zalskarjeva. Vse te pristave ležijo na zemljišču, ki je last Križevniškega reda. Posetniki pristav so pred kratkim dobili odpoved, da se bodo morali v letu 1937 umakniti: zaradi tega je nastalo veliko razburjenje.

Požar, ki je bil tak, kakršnega še ni bilo vi-

deli, saj je bilo 1 km naokrog razsvetljeno in svetlo kakor ob belem dnevu, je s svojimi gorečimi ogorki ogrožal tudi samo mesto. Vestni domači gasilci in gasilci iz Rosalnice, ki so bili kmalu po izbruhu požara na mestu, so pripomogli, da so požar omejili.

Škoda je ogromna, ker je nekaterim posestnikom uničena vsa krma. Najbolj pa je oškodovan čevljarški mojster Doltar Ignac, ki je imel na pristavi shranjene še druge vredne stvari, ki niso bile zavarovane.

Nastala škoda je le deloma krita z zavarovalnino.

O uspehu preiskave, ki se vodi o nastanku požara, bomo še poročali.

Turnir na Hermesu - pri kraju

Ljubljana, 3. januarja.

Mrzli jesenski dan z mrenastim nebom in bolehnim januarskim soncem gotovo ni glavni krivec, da se je okrog umazano zelene športne ploskve v Siski zbralo ob važnem dogodku komaj borih 300 opazovalcev.

Slovan : Reka 2 : 0

Reka je tekmo začela s sedmimi igralci, katerim sta se pozneje pridružila še dva zamučnika. Tekma že sama po sebi ni bila posebno privlačna, saj sta morala v njej pomeriti moči dva premaganca. Na interesantnosti pa je izgubila še zato, ker je bil plavi partner handicipiran. Potekla je v precejšnji premoči Slovana, vendar ne v taki, kot bi po razmerju sil človek utegnil pričakovati. Vičarom se je nekajkrat po prav originalnih potezah posrečilo pošteno ogroziti močnška vrata, manjkalo pa je na žalost realizator. Prvi polčas in polovico drugega polčasa so predstavljali Slovanovcem kar dostojnega nasprotnika. Potem pa jih je — za zmagovanje prostora številno preredit — minila iniciativnost in borbenost, tako da so se povsem potegnili v defenzivo. Slovan je zagrabil vaje in jih krepko držal do konca igre v rokah. Kljub smoli pri streljanju si je z dvema goloma, ki sta jih zabila Thuma in Keravec, zagotovil zmago. Zmagovito moštvo pa bi se od svojega nasprotnika lahko naučilo simpatične odlike, ki ji pravimo — močelnost. Sodil je precej medlo g. Lukežič. Premalo ga je zeblo v noge. Zvižgal je takrat, kadar se že drugače ni mogel iznebiti sapelvsaj tako je bilo videti in še takrat z zelo omahujočo srečo. Dokazal je, da ima vsak sodnik lahko slab dan.

Ljubljana : Hermes 4 : 1

Druga dva nasprotnika, ki sta tehtala šanse za lični pokal, sta ob novoletnem debutu razkazala prav lep nogomet. Hermes je pokazal več znanja in odpornosti kot ju izražala rezultat. V prvem polčasu je prav do 41 minute celo vodil z 1:0, po lepem Mokorelovem dropkicku v 14 minuti. Po tem dogodku je igra z izredno živahnostjo, pretkana z nekaterimi prav fulminantnimi finesami (nepričakovanim oddajanjem, tehničnimi domislicami posameznikov in taktično prebrisanim sporazumevanjem) preletavala rušo v vsej njeni dolžini in širini, napeta in zaradi dolgih pasov, ki so jih forsirali hermežani, v obratih situacij zelo nagla. V prvi polčasu in nekaj minut drugega se je razvlačila — po zaslugi zelene moštva, ki se je izogibalo osebnih duelov — od časa do časa prav na široko, pa kljub temu hitro prehajala od vrat pred vrata. V drugi polovici prvega polčasa je postala premoč Ljubljane očitna. Končno je v 41 minuti tolkel odlično razpoloženi Slapar sijajno pod prečko in izenačil. Gol je, odkar je Pupo odšel v for s centerhalfo, ker je preveč kombiniral s stranskima halfoma, ves čas visel v zraku. Dolgi, trdi Djordjevič je s svojim koristnim instinktom brez obilnega tekanja spretno strigel žoge in vselej prihajal o pravem času na potrebno mesto. Mož se zna prav dobro postavljati, v njegovem štartu pa je še precej razmišljenost in na erco preračunane, dasi ne smemo reči, da bi bil labilen. Pepček je šel uspešno nadomeščat Juga, ki je moral z igrišča (stara nogal), Pupo naprej — in akcije so oživele. Korist se je pokazala zlasti v drugem polčasu, ko je tudi Ljubljano moštvo razjasnilo, da ne zna štartati samo v naletu, ofenzivno, ampak tudi defenzivno. Beka, Hassl in Pepček, sta z odločnostjo, pametno in erco demarkirala vse nevarnejše poteze hermežanskega forwarda. Halfi, kjer se je zelo popravil Boncelj, so pridno pošiljali prvo linijo na fronto, napad je brez alepmišenja vdiral bodisi po sredi, bodisi po krilih, v nasprotnikov koeljiivi prostor. Že v 3 minuti je Pupo povisal rezultat na 2:1. Od tega časa dalje se je v igro hermežanske enajstostre vtihotapila nesimpatična nota prevelike ostrosti, skoro surovosti. Zlasti beka v izbiranju borbinih sredstev ni bila preveč izbirena. Halflinija je bila v celoti brez dvoma homogenejša kot ljubljanska. Njen štart je bil že takoj od začetka odločen, zbran in preudaren, oddajanje dovolj pametno in koristno. Plavi napad si je izdelal precej lepih prilik, pa ni vedel z njimi kaj početi. Mnogo je kvaril s težnjami in individualnim uveljavljanjem težki, svojevigli Brodnik. V 15 minuti se je žoga dolgo časa zapletala med nogami plavih in zelenih igralcev, pred hermežanskim templjem seveda. Ob ugodnem trenutku jo sname Pupo in postavi 3:1. Situacije se menja. Hermežanska halflinija daje svojemu napadu zelo uporabne, dolge žoge. Logar mora večkrat zelo resno braniti. Toda položaj se kmalu zopet obrne. Ljubljana oblega vztrajno več minut hermežanska vrata. Krasna kombinacija Hörtnar-Pupo-Slaper — Janežič-Pupo-Hörtnar-Slaper-Pupo-Zemljčič Zadnji udari pod prečko in zapečati tradicionalni score dveh najboljših ljubljanskih rivalov s 4:1. Hermes skuša na vsak način znižati rezultat. Njegov napad pridno prihaja pred zelena vrata. Toda obrambni trio, zlasti Pepček, v pravem času intervenira. Kratak napad zelenih, mrak se spušta. Sodnik g. Jokiš, ki je sodil s številnimi zmotami, odžviža. Pokal si je s scoreom 16:1 priborila Ljubljana.

Hockey

Ljubljana, 4. januarja.

Ilirija je za soboto in nedeljo povabila v Ljubljano moštvo KAC-a, s katerim je odigrala dve hokej-tekmi. Prva je bila v soboto ob osmih zvečer, druga pa včeraj ob 10 dopoldne.

Ljubljanski športni svet je pričakoval te tekmi z velikim zanimanjem. Saj je to po dveh letih prvič, da smo imeli priliko videti v Ljubljani hokej-tekme. Temu primerna je bila tudi udeležba; pri tem bi bilo želeli le to, da gredo številni gledalci res tudi na igrišče mimo blagajne. To tem prej, ker nastop s celovškimi gosti ni ravno cenen in bi vsaj del tistih, ki so stali za žico izven drsalnice, lahko doprinesel z vstopnino svoj obolus za prireditve.

Od tu in tam

Za domači film se zavzema odlok, ki ga je izdal notranji minister dr. Korošec. Ze pred leti je bil predpisan določen odstotek domačega filma pri vsakem tujem filmu, vendar se tega nvdila kino podjetniki delno niso hoteli držati, delno pa se niso mogli, ker je naša domača filmska produkcija še v povojih in mnogokrat nezrela. V bodoče bodo morali v kinematografih vselej predvajati tudi domače izdelke brezizjemno, sicer bodo padale kazni.

Za vzorno šolo se navdušujejo v Zagrebu. Pravijo, da so današnji učitelji nezmožni, da bi vnesli v sedanjo šolo novega delovnega duha, in je zato treba ustanoviti tako šolo, ki bo bolj šola za učitelje kakor pa za šolarke. Zagrebčani označujejo take učitelje za take z dveh razlogov. Večina učiteljev, ki prihajajo na šole v mesto, pride le zaradi protekcije, drugič pa je kriv tudi zakonski predpis, da mora učitelj imeti najmanj deset let službe v vasi, nakar sme priti v mesto. Pravijo, da se pri vsem tem pa nihče ne ozira na otroke.

Hrvatski industriji so sklenili, da se bodo na vsak način odrgali od skupne trgovsko-industrijske zbornice. Za predsednika svojega ločenega društva so izbrali Milana Prpica, ki je dobro znan po svojih odličnih zvezah z okolico dr. Mačka. Industriji naglašajo, da jih je stroga stvarnost prisilila k temu koraku, ker ostali člani zbornice niso pokazali prav nobenega zanimanja in razumevanja pa interese industrijev. Zato so prisiljeni, da jih branijo sami. Tudi pravijo, da je industrija sestaven del hrvatskega narodnega gibanja.

Na novaleta leta dan so se v Remetincu pri Zagrebu krvavo stekli. V gostilni je bilo novoletno veselje, udeleževali so se ga oženjeni in neoženjeni. Tudi oženjeni Stjepan Barković je zaplesal z mlado hčerko svojega sosedu. Ko je še plesal, je pridrela v gostilno Stjepanova žena in začela mladeniču groziti na vse načine, češ da ji zapeljuje moža. Nazadnje je skočila k njej in jo za lase potegnila iz plesa. Tako je bila razjarjena, da jo je začela praskati tudi po obrazu. Mladenčin oči se je potegnili za svojo hčerko in sunil napadalko v stran, a Barković se je zavzel za svojo ženo, čeprav je ona povzročila ves prepri. Barković in mladenčin oči pa sta se ponono spoprijela, pri čemer se je zablskal nož in padla smrtna žrtve. Barković je dobil nož v srce.

Da so podgane do smrti razgrizle triletnega otroka, sinčka pekovega pomočnika Grašiča v Zagrebu, v noči od starega na novo leto, smo že poročali. Sprva so dejali, da je otrok umrl ob strašnih bolečinah bolj zaradi strahu, kakor pa zaradi rane. Toda komisija je dognala, da je otrok umrl zaradi izkrvavitve Oblasli bodo, kot kaže, s strogo kaznijo poskrbele, da se taki primeri ne bodo več ponavljali. Casopise pa prinaša v zvezi s tem še druge podobne primere, kako starši puščajo otroke v zibelkah na cesti brez varstva, sami pa posedajo v gostilnah in pijejo ne meneč se za otroke. Nekaj takih so te dni že kaznovali.

Ponovno konferenco za znižanje cen v hotelih je sklicalo splitsko okrajno glavarstvo. Ponovno so poklicali vse turistične organizacije in zastopnike hotelijev. Podobna konferenca je bila že pred tedni, vendar ni imela zaželenega uspeha. Zaradi razvrednotenja tujih valut se je namreč pojavila nevarnost, da bodo tujci rajši zahajali drugam, ne pa k nam Cene, ki so bile prej brez konkurence, so sedaj enake če že ne vsaj kakor v Italiji.

Presenečeni so bili lovci v vasi Ropčičih blizu Sarajeva, ki so šli na zajce pa so mesto njih morali streljati na kače. Ko so stikali po gozdu, so našli na klopčič kač, ki jih je bilo kljub zimi več kakor 60. Lovci so se jih totili kar s strelji in jih vse pobili. Ljudje, posebno pa praznovornici, tolmačijo pojav kač ob takem času prav svojevrstno.

Načrte za novo železniško progo Bileče-Risan so naredili v dveh inačicah. Pregledali so tudi že teren, in bodo progo začeli graditi, čim bo vlada odobrila enega od načrtov.

Perpetuum mobile je menda izumil Ilija Brzak blizu Mitrovice. Mož je bil delavec v parni žagi, pa je zgubil delo in osiromašel. Za pogonsko sredstvo je vzel pesek, more pa gnati tudi voda. Zankrat ima samo šele model, ker nima denarja, da bi postavil pravi perpetuum mobile. Pravi pa, da bi si od dobika, ki bi ga prinesla njegova iznajdba, obdržal le kakih 10 odstotkov, dočim bi vse ostalo prepustil delavstvu. Kako bo v resnici z njegovim izumom, pa nič ne poročajo.

Čudna usoda ali nesreča se drži pošte v Slavovskem Brodu, kjer je v zadnjih letih izvršilo kar pet uslužbenec samomor. Včeraj se je namreč ubil peti, pa ne vedo zakaj. Pravijo, da je bil pošten in vreden uslužbenec. Bil pa je zadnje čase hudo bolan.

Dubrovnik ne pozna krize, kajti tudi letos bodo tam priredili običajni karneval. Prva maskerada bo že 15. januarja. Za to priliko so naročili mnogo materijala iz inozemstva.

Vlak bi kmalu strl osebnim avtomobil, ki je vozil iz Zagreba proti Varaždinu. Vozilo se je šest ljudi, pa zaradi megle niso opazili pravčasno prelaza čez železnico pri Golubovcu. Sofer je bil, ki je v zadnjem trenutku opazil pretečo nevarnost in tik ob progi ustavil avtomobil. Hip nato pa je pridrel vlak in je nekoliko opaznil motor avtomobila. Prehod preko proge ni bil niti razsvetljen niti zavarovan z zapornicami.

Mengeš

Mengeš, 3. januarja.

Kralj z neba se ponovi. Veliko je bilo že predstav v našem društvenem domu, a tolikšnega obiska kakor je doživela predstava Kralj z neba, ni menda doživela nobena. Ze teden pred predstavo so bile obakrat vse vstopnice razprodane, tako da so zakasneli žalostni odhajali brez vstopnic. To je pač znamenje, da je igra res pogodila miselnje in razpoloženje našega vernega ljudstva, ki take predstave zares z veseljem obiskuje in z izredno zbranostjo spremlja. Saj je bila društvena dvorana v teh dneh spremenjena kakor v cerkev. Ni bilo nobenega hrupa niti ne v odmorih, ko so vsi gledalci prepevali domače ljudske božične psalme. Z izvajanjem igralcev so bili udeleženci zelo zadovoljni. Njihov trud je bil kronan z lepim uspehom.

Ker je pa veliko domačinov in okoličanov želelo dobiti vstopnice, pa jih niso mogli dobiti, bomo predstavo še enkrat ponovili za odrasle, in sicer na praznik sv. Treh kraljev ob pol štirih popoldne. Predstava za šolsko mladino pa ostane, kakor je bilo že javljeno, 3. januarja popoldne ob pol štirih.

Koncerti v decembru

POJASNILO GLASBENE MATICE

Z ozirom na Vaš članek »Koncerti v decembru«, ki je bil priobčen v uglednem Vašem dnevniku št. 296, dne 29. decembra, vljudno prosimo, da priobčite sledeče pojasnilo:

Koncert koroskih pevskih zborov iz Radiš in Sel, od katerih je štel vsak 9 članov, smo prevzeli na prošnjo Kluba koroskih Slovencev in z ozirom na malo število pevcev, sporazumno določili malo Filharmonično dvorano. Koncert Antona Trosta smo prevzeli na prošnjo Društva prijateljev glasbenega naraščaja, ki je določilo, da se vrši ta koncert v mali Filharmonični dvorani. Navzlic temu smo za Trostov koncert rezervirali veliko dvorano, a smo jo v petek pred koncertom zopet opovedali, ker predprodaja ni kazala večjega poseta in žal tudi mala Filharmonična dvorana ni bila razprodana do zadnjega sedeža. Polnoma razprodan ni bil tudi Soetensov violinski koncert. Pripominjamo, da nas film pri določitvi koncertne dvorane prav nič ne ovira, ker imamo za vse naše koncerte v letu dovolj rezerviranih dni v veliki Filharmonični dvorani na razpolago.

Uspeh akcije za pomoč bednim

Ptuj, 3. januarja.

Božičnaobdaritev od strani »Akcije za pomoč bednim« je imela po zaslugi ptujskega meščanstva in širokih krogov izven mesta, ki so pokazali razumevanje za socialne potrebe, popoln uspeh. Tako je zamogla akcija pri obdaritvi, ki se je vršila pod vodstvom mestnega župana g. dr. Remca v posvetovalnici na magistratu, nuditi iz pokoljenih daril vsem službeno registriranim siromakom, v kolikor jih ni že obdarovala kakša druga karitativna ustanova, in sicer 165 osebam primerno božično naklonilo tako, da je na mestu trditve, da ni bilo nikogar izmed javljenih ubožcev, ki bi bil primoran preživeti povsem puščoben Božič.

Dokazana darežljivost meščanstva je porok, da bodeta ne samo tolikanj potrebna mlečna akcija za siromašne otroke, temveč tudi ogrevalnica, postali v najkrajšem času dejstvo.

Ko se tako odbor za pomoč bednim kot mestna uprava v imenu obdarovanih siromakov zahvaljuje vsem dobrotnikom, prosita one, ki še niso prispevali svojega dela, da to sedaj store, posnemajo svoje sosesčane.

Celjske novice

Celje, 3. januarja.

Predavanje o Slovencih v Italiji bo danes, v ponedeljek, ob 8 zvečer v fantovski sobi o Orlovskem domu. Predaval bo g. dr. Dvornik iz Ljubljane, ki je priznan strokovnjak na narodno manjšinskem polju. Predavanje se vrši pod okriljem ljudske čitalnice. Vabljeni vsi, predvsem rojaki iz ozemlja, ki se nahaja pod Italijo.

II. akademska reprezentanca prireditve Jugoslovanskega akademskega društva v Celju je bila v soboto zvečer v hotelu Union. Letošnja prireditve je imela še poseben sijaj, ker je bila pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja Petra II., katerega je zastopal poveljnik 39. pp. polkovnik g. Nečak. Ljubljansko univerzo je zastopal vseuč. docent g. dr. Tomšič, bana g. dr. Natlačena pa okrajni podnačelnik g. Svetina. Navzoči so bili tudi predsednik upravnega sodišča g. dr. Likar, predsednik okrožnega sodišča g. dr. Vidovič, mestni župan g. Mihelič, policijski predstojnik g. Törnär, častniki celjske garnizije, polnoštevilna celjska elita, odlični gostje iz drugih krajev in celjski akademiki, kakor tudi njihovi tovarishi od drugod. Predsednica damskega komiteja je bila soproga provsa. inšpektorja v pokoju g. dr. Koritnika. Prireditve je bila sijajno obiskana, kar prica, da ima akademika mladina v vseh krogih mnogo odkritosrčnih prijateljev. Prireditve je uspela v vesplošno zadovoljstvo.

španski diplomat v Belgradu govori o položaju na španskih bojiščih

Nov odpravenik poslov španskega poslanstva v Belgradu Diego de Meza je sprejel zastopnika belgrajske »Politike« in mu dalj časa govoril o dogodkih v Španiji, seveda s stališča, kakor jih gleda in jih mora gledati uradni zastopnik valencijske vlade. »Politika«, ki je znana po svojih simpatijah do španskih »krogov«, piše o sprejemu pri tem diplomatu takole:

»Preteklo noč je z enim izmed mednarodnih brzih vlakov prispel v Belgrad mlad španec s praviim diplomatskim potnim listom vlade Larga Caballera in s svojo materjo, starejšo damo zelo gosposke zunanosti. Ta potnik se imenuje Diego de Meza. Cilj njegovega obiska je, da zavzame mesto odpravnika poslov španske republike. Špansko poslanstvo je ostalo brez vodje vse od odhoda zadnjega rednega španskega poslanika na našem dvoru, grofa de Torijosa. (Ta je znan zaradi svojih zvez s tihotapcem preproga Aleksandrom Bodijem, čigar škandal je vzbudil lani toliko prahu.) Odkar je tedanji odpravnik poslov španskega poslanstva v Belgradu Maicas prestopil k nacionalistom, je vršil poslaniske posle španski konzul v Belgradu Jokin Poncen, v kolikor je pač mogel.

Zadnjega decembra pa je Poncen izročil špansko poslanstvo novoimenovanemu tajniku, ki je po svoji karieri diplomat. Diego de Meza bo vršil dolžnosti odpravnika poslov, dokler ne pride v Belgrad novi poslanik valencijske vlade Carlos Montillo.

Novi odpravnik poslov de Meza se je zadnjega decembra zgledal v protokolu našega zunanjega ministrstva ter takoj začel svojo službo.

Časnikarji pri diplomatu

Še dopoldne je de Meza obiskal poročevalec »Politike« in se z njim dalj časa razgovarjal. V tem razgovoru mu je de Meza govoril takole:

»Do prihoda popolnomočenega ministra naše narodne vlade bom jaz vršil delo odpravnika poslov.«

Da ne bi slučajno prišlo do nesporazuma glede pojma narodne vlade, je diplomat takoj pristavil: V Španiji je samo ena vlada in ta vlada je narodna. To je vlada gospoda Larga Caballera. Oblast, katero je Franco vsilil delu Španije, je kljub nacionalističnemu naslovu protinarodna... Sicer pa vam je to zelo dobro znano.

De Meza je bil še pred slabim tednom v Madridu in je prišel v Belgrad čez Ženevo. Prinesel je s seboj najbolj sveže vtise z ene najstrašnejših front današnjih dni. O teh svojih vtisih govori z razburjenjem, z grenkobo in tudi z navdušenji.

Madrid danes

Madrid je skoraj ves uničen. Tudi okolica, ki je bila nekdanj obdelana, je vsa razrita z rovi in eksplozijami. Morda vas bodo zanimala znamenitosti Madrida in javne ustanove? Lahko vam re-

čem, da so bolnišnice in muzeji bili posebej zaželen cilj bombnih letal. Večkrat se je poskušalo, da bi poglani v zrak muzej Prado, ki ni samo naš španski, marveč je tudi last 'oliki drugih, katerih dela vise v tem muzeju. Toda lahko napišete, da je Prado do danes bil nepoškodovan, ne zato, ker bi mu napadci prizanašali, marveč zato, ker je v velikem parku, ki je ves razrit po granatah in bombah.

Dopisnika je zanimalo zlasti, kako je organizirana oblast v Madridu.

»V Madridu ima vsa oblast Junta de Defensa, odbor za obrambo, ki je pod predsedstvom generala Miae in ki ga tvorijo svetniki iz vseh ministrstev ter strokovnjaki izven ministrstev. Ta ustanova je v celoti organ vlade Larga Caballera in je odvisna od Valencije. Pokori se odredbam valencijske vlade, razen v nujnih primerih, ko odločuje sama v duhu splošne politike vlade ljudske fronte.«

Časnikarji so de Mezi izrazili svoje nerazumevanje, v katero pade danes vsak časnikar, ki hoče razumeti, kaj se v Španiji dogaja. Tega so krive razne nasprotujoče si vesti iz sovražnih taborov in od različnih agencij.

»Naše gibanje,« je govoril diplomat, »je pravo narodno gibanje. Mi smo ves narod. Mi predstavljamo ves narod. Mi smo meščani in delavci, levicariji in zmerni. Jaz sem republikanec. Toda z nami so pri tem gibanju tudi tovariši, ki niso republikanci. Da vam bo bolj jasno, vam povem, da vlada do zdaj ni klicala na nabor niti enega letnika. Vsi borci so prostovoljci. Vsi ti stotisoči naših najboljših sinov, ki poginjajo danes, umirajo prostovoljno. Res je, da je bila razglašena mobilizacija vseh sposobnih moških od 20. do 45. leta. Toda ta mobilizacija ni bila dejanska mobilizacija. To je bil bolj poziv samo na ljudstvo. Zato ni bilo niti potrebe, ker je danes na naših notranjih frontah vse Španija prostovoljno v rojih.

Ko je Franco napadel

Ko je Franco napadel Madrid, skoraj nismo imeli orožja. Nekaj pušk in zelo malo število strojn. Rešilo nas je število, rešila nas je masa, to se pravi ves narod, ki je pokazal veličastno enodušnost.

»A zdaj?«

»Zdaj mislim, da boj ne bo več dolgo trajal. Franco je poskušal, da bi nam vzel Madrid. Neuspeh pred Madridom pomeni, da je vojno Franco izgubil.«

Časnikarji so hoteli, da bi slišali tudi zadnje vtise o Madridu. Na to vprašanje jim je diplomat govoril tako:

»Skoraj vse meščansko prebivalstvo se je selilo. Madrid je postal zasilna trdnjava, odnosno veliko bojišče. V začetku je to bilo strašno, kajti prve dni obstreljevanja je bilo ogromno žrtv. Zla-

sti žena in otrok Cele ulice so bile polne trupel. Upam, da je zdaj, po govoru našega zun. ministra del Vaja v Ženevi vsem narodom jasno, da je špansko ljudstvo strlo svoje sovražnike. Glejte: Govoril vam bom o sebi. Jaz in vsa moja rodbina smo Španci. Mi smo tudi katoličani. Moja mati je celo zelo verna. Hodi celo v cerkev. Rekla mi je: »Jaz sem z vami! Moraš se bojevati za Španijo.« Svoji materi sem hvaležen...«

Versko vprašanje v Španiji

Ko je prišlo vprašanje o položaju vere v Španiji, je de Meza pripovedoval tole:

»V vladi Larga Caballera je prosvetni minister Jesus Hernandez. Ta je predlagal, da bi se po vsej Španiji razglasila svoboda veroizpovedi. Toda nastal je tak položaj, da te zahteve ni bilo mogoče ugoditi. Ni bilo mogoče ugoditi iz razloga, ker so cerkvene prižnice v Španiji v mnogih mestih izkoristili za politično protinarodno agitacijo. Ni bilo mogoče ugoditi tudi zaradi tega, ker so mnoge cerkve spremenili v uporniške trdnjave in arzenale. Morali smo jih bombardirati, da smo jih porušili, a množice so pobesnele, ko so videle, da so cerkve postale trdnjave. Zato se vam ni treba čuditi, da je v boju lahko prišlo tudi do izpadov... Pa vendar so še mesta, in jih ni malo, kjer se danes popolnoma svobodno vrše cerkveni katoliški obredi. Tudi so še duhovniki, ki so ostali pri ljudstvu, zvesti svojemu ljudstvu.«

Niti za trenutek, ko so se časnikarji razgovarjali z njim, ni ta španski diplomat dopustil možnosti nele, da bi bila rešena vlada poražena, marveč je tudi postavil točno čas, ko bo konec akcije generala Franca. Svoje prepričanje o zmagi tako zvane narodne volje v Španiji podpira z narodno voljo samo.

»Težko si predstavljate, kakšen je bil Madrid prve dni obstreljevanja. Urejena so bila zatočišča, toda vanje ni nihče maral. O naših moških ne maram govoriti, ker visoko cenim zavednost Špancev. Toda naše ženske so očarale nas in ves svet. Nimam besedi, da bi izrazil svoje vžičenost. Naše ženske so sijajne! One so bile prve in najštevilnejše žrtve bombardiranja. Umirale so hrabro, prav tako v okoliščini, kakor v eprovodih, ko so čakale pred skladišči živeža. Umirale so z ljubeznijo za svoj narod in z iztegnjeno pestjo proti sovražniku... Franco je hotel preplašiti Madrid. To se mu ni posrečilo.«

Mladi španski diplomat je še dolgo govoril ob oknu, zastrem s švilenim zastorom:

»Zmagali bomo. Zmagali bomo kmalu. Dobro vem in vi se zavedate, da bo po naši zmagi stanje v Španiji težko. Toda ali ni bilo težko stanje tudi v premagani Nemčiji in v zmagoslavni Franciji po evetovni vojni! Po tem velikem pokolu bomo mi vsi enodušni. Morda bomo prvič v svoji zgodovini vsi in docela enaki. Španski narod bo spet srečen. Za to imamo zanesljivo jamstvo v duhu našega človeka, v duhu, ki je naravnost neverjeten.

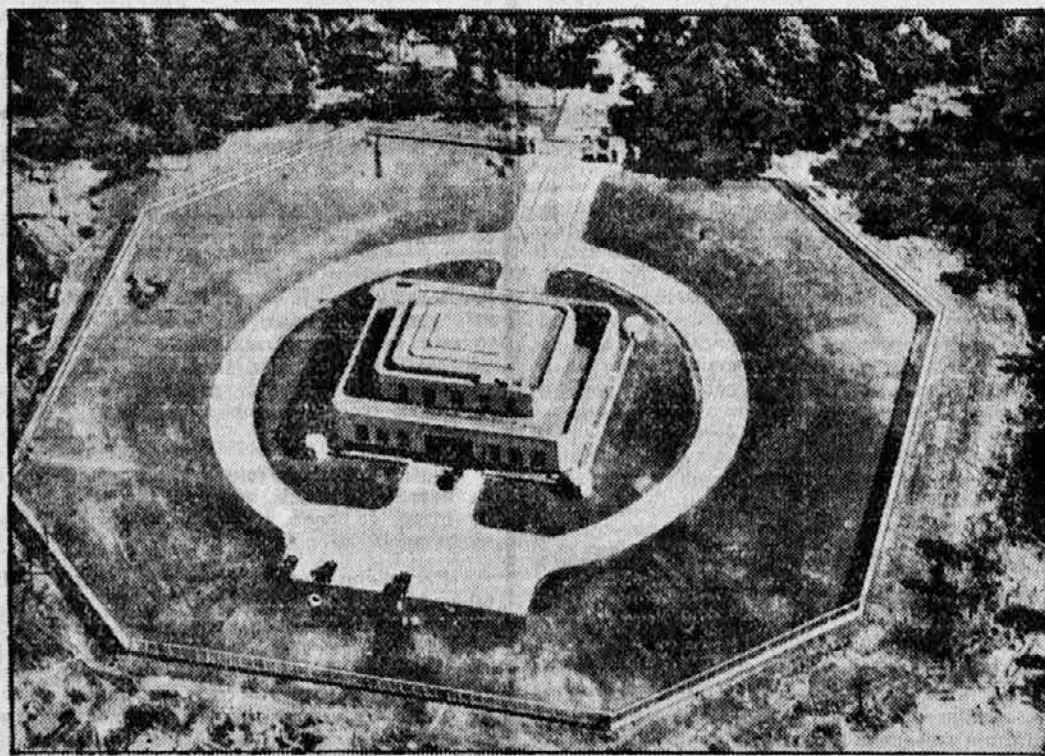
Gore v snegu, mrazu in soncu...

(Nadaljevanje.)

Vse je tiho. Trudni nočni romarji spe. Več negotovih prikazni pa od časa do časa žalostno zaveka. Kaj, ali so to kakšni duhovi, ki v globoki noči ne najdejo miru? O, ne, ljudje! Malo so se pokrepčali z duhovitimim pijačami! Kdo bi jim zamermil! Naj bodo veseli, samo, da greha ne delajo! Če malo zalajajo, zapojajo in zavriskajo, prava reč! Res, da se kakšen star čemernež in preveč rahločuten potomec ljudi, ki so po urniku ležali v perncah, razburi, češ, da mu kale nočni mir, da bo drugo jutro izmučen, da ne bo mogel smučati, da ne bo imel nič od ture. Toda kaj zato! Puščoba ostane puščoba! Mi jim pa ne bomo zamerili! Saj lahko kdaj vsakogar od nas še včipne nemirna žilica in koga tudi še ni dozdaj, če je priljuden človek? Naj malo porogovili! V mestih ne moreš več fantovati, te prilike na prostem kraju, kjer ni stražnikov, 60 edine. Tu je edini kraj, kjer lahko zavriskaš in zalomastiš kakor vse fantovske generacije naših prednikov po naših vaseh. No,

končno tudi ti glasovi potihnejo. Počasi začena bledeti nebo. Jutranja zarja! Koče ožive; dim se dviga, zaspani obrazi se prikažejo iz za vrat. Sonce vzhaja; sneg zabliski, jutranji veter potegne. Zjutrek! Zdjaj pa na smuč! Sneg, prši, gori, doli, počez, skok! Kaj, tako strmo! Pazi, drevo! Smuč! Orjejo svežo, celo belino. Sonce pripeka. Pot lije s čela. Kaj, polodne je že? Ah, naša kuharica kliče! Ure teko, spet sneg, sneg, vse se iskri, da jemlje vid. V dolino bo treba! Kdo je to rekel? Pol ure še! Ne, takoj, če ne, zamudimo vlak! Dobro. Nahrbtnik na rame, palci v roke! Hoj, hej, hoj, bela zemlja leti kakor vihra mimo nas! Hop, pazi! Kristijanija, pa naprej! Čas divja z nami. Brzina jemlje sapa. Kaj, tako daleč smo žel O, kje je že planina za nami gori! Se tale breg! Pazi, zdaj-sana pot tako! Dobro! Smuč! z nog in malo v gorko sobo, k peči, toliko, da si oddahnemo. Potem pa na vlak. Pesem se razlega, vlak pa hiti v črno noč, proti vsem in mestom. Jutri je spet delovni dan! Kako dolg bo teden, če ima človek domotožje za gorami! Kje je še sobota! Toda, upajmo, da bomo že pretolkli! Potem pa spet ven! Prijetna utrujenost in toplota se širita po udih. Zdjaj začutiš dobro noge in roke. Seveda, navajen še nisi! Doma še malo večerje malo pogovora; povedati moraš kako je bilo, prej te ne puste pri miru. Obuješ copate, pokadiš udobno sede cigareto, zraven srebljaš čaj in govoriš o belem veselj: in vsem se zdi, da gledajo v tvojih vroče svetlih očeh snežne hriboče, kotanje in strmine, plavo, obrisano nebo in sonce, zmagoslavno sonce na nebu in na bleščemem snegu. Kdor te posluša, ti je nevoščljiv za sijajni dan.

Pozimi je tudi doba za zimske alpiniste. Z vrhovi, derezami, cepinom, klini in mogočnimi nahrbtniki oboroženi lezejo na samotna sedla, kjer s snežnim dimom in zastavami razsajajo svobodni prepri. Vrtinci iz čistega, bliščega prahu se sučejo skrivnostno, v njih okretih je rahla groza, njih živost splošna, kakor brezposelna bitja so, ki so se vzela bogve odkod in priredila neverjeten ples, pol v zraku, pol po nestalnih, prsečih ploskvah. V sedlu divja veter. V gori nad njim se mučijo trije ljudje na vrvi. Cepin, dereze, kladivo, klini, karabinerji. vse mora pomagati pri borbi za zmago. Kako majhni so videti — kakor trije neboljani črvički! In vendar so korenjaško sprejeli na svoja šibka ramena boj z zahrbtnim ledom, z zameti, z mrzlo poprskano skaljo, s plazovi in mrazom, z vso pezo in nasilno masivnostjo potuhnjeno veličastne gore. Ure trde borbe, neprekinjene nevarnosti trenutki obupavanja, težke minute. Nazadnje vrh; glorijske zmage, veselje, čisto srce govori samo pri sebi: glej, vsi ti beli vrhovi, ves ta božji svet, vse to je tvoje! Stegni svoje roke, človek, v borbi očistjen, razširi jih in objemi! Objemi, kar dosežeš, objemi v duhu, kar še zajamejo tvoje oči, kakor daleč sežejo s približnim razlikovanjem stvari, vse objemi! Hvaležnost, ki po borbi in zmagi vre iz tvoje srca, je radodarna in sveža kakor živ studenec. Čuvstvo, ki te prevzame, te s svojo globokostjo in prodornostjo nagradi za ves prestani napor. (Dalje prih.)

Nova ameriška zakladnica v Fort Knoxu, kamor bodo spravili za 6 milijard dolarjev zlata. Samo prevozni stroški bodo znašali nad poldrug milijon dolarjev.

Sven Elvestad:

39

Zlodej se dolgočasi

Bébé, najznamenitejši napolitanski vratar, je odgovoril (še vedno šepetaje): »Dragi gospod, občudujem vašo bistrornost.«

V salonu, ki je bil po pristnem italijanskem in modernem načinu poln zlata in težkih, zelenkastih, težkih zrcal, sta se mizo sedela Bergerone in Haselhuhn. Ni se moglo zgoditi nič tako strašno resnega, kajti na Bergeronovem obrazu ni bilo videti nobene izpremembe. Bil je pravi pravcati šved: brezskrben, v raznih življenjskih pripetljajah pa vendar z veliko prisotnostjo duha, v svoji pravilni, zaupanje vzbujajoči vlnudnosti pa naravnost neomajen.

»Ali veste,« je dejal, »da v Trattoria in Santa Lucia lahko dobite pristni švedski punč? Pravi pravcati Grönstedts Bla? Drevi moramo na vsak način tja.«

Naš Bergerone je spadal k tisti vrsti velikih nordijskih potnikov, ki se očarani, še v skrivnosti polni in zamotani tujini lahko odkrijejo steklenico žganja ali kozarec punča; razočarani ravnotako kakor učenjak, če v blatu naleti na mramornat palec iz cesarske dobe. Bergerone se je klanjal plemeniti, človečanski arheologiji.

»Kje pa je gospodična Ida,« je vprašal Rist.

»V svoji sobi. Le nikar strahu.«

»Toda nekaj se je vendarle moralo zgoditi. Vrtar...«

»Ah, morda je bilo neumno, če ste vratarja vznemirjali,« je segel Bergerone v besedo, »saj se nič posebnega ni zgodilo. Le »odprli« so me,« je pristavil ter pri tem hudo-mušno mežikal.

Rist ga je gledal in ni razumel.

»Napoli je prelepo mesto,« je nadaljeval Bergerone, »v baru nam postrežejo s tako kavo, da niti v Carigradu nisem boljšega dobil. Drugje spet tako vezuvsko vino, ki vam njegova suha vročina skoraj gorjup okus zapušča. Potem pa to ljudsko življenje. To domače, skromno in vedno veselo pijano ljudsko življenje. Tako se mi zdi, kakor da je tu večen ljudski praznik, neprestano valovanje množice, — ali ste že kdaj poskusili peljati se s cestno železnico?«

Naenkrat je postal zamišljen.

»V cestni železnici... da, seveda, v cestni železnici se je moralo zgoditi,« je pristavil. »Ali veste, gospodje moji, da mora vagon cestne železnice, ki je zgrajen pri nas za štirideset normalnih zastopnikov švedskega naroda, rad ali nerad sprejeti preko dvesto Napolitancev. Saj se vsi ljudje v tem mestu vozijo s cestno železnico. Bog ve, če vedo, zakaj.«

»Ne, tega ne vedo,« je dejal Rist z globoko resnobo. »Ne slutijo, kam hočejo priti, oni se enostavno vozijo, vstopajo in izstopajo. To je pač impulzivnost, nagon po dejavnosti.«

»Prepričan sem, da mora biti tako,« je dejal Šved. »V tem mestu enostavno ne trpe vagona, ki bi bil slabo zaseden. V tem slučaju začne sprevodnik dajati take znake z zvonom, da gre skozi ušesa, in že tečejo ljudje od vseh strani: minuto pozneje je vagon že poln, prepeln. tako noge in roke potnikov skozi okna visijo. To je pravagon, to je horror vacui, groza pred praznim prostorom. Zato so tudi družine v tej deželi tako številne, vsaka hiša je do roba z ljudmi napolnjena. Toda, oprostite mi, izgubil sem nit. Da, drznil sem si torej, pa sem se peljal s cestno železnico, zelo rad se namreč pomešam med ljudi, kadarkoli pridem v tuje kraje. Ni bilo ravno mnogo ljudi, ko sem vstopil, kmalu pa je bilo vse natlačeno, tako, da je drug drugega prosil za opravičilo. Vpraševal sem se: Ali je še kak narod na svetu, ki bi se znal na tako ljubeč način opravičevati? Peljalh smo setorej. Nato pa sem izstopil. Prišel sem v oni lokal tam doli v Santa Luzia, kjer sem iztaknil pristni Grönstedt Bla. Tako vam je veličastno odkritje. Kajne, to bi lahko imenoval srečo v nesreči?«

»Zakaj v nesreči?« je vprašal Rist.

Bergerone je nadaljeval z rahlim prizvokom zadrege: »Da, vodja lokala je prišel k meni in mi dejal, godpo! ima majhno hibo na obleki. Gospod nosi prelepo obleko, resnično izredno elegantno obleko, toda na njej je pomemben nedostatek. Gospodu se je zgodila majhna nesreča. Nato mi je pokazal, kako mi je hrbtni šiv bil razparan z lepim

rezom. Previden mož, ki sem, nosim denar v notranjem telovnikovem žepu. Ta žep je bil popolnoma odrezan. Tako se je torej zgodilo, da so me »odprli«.

»Ob kateri uri pa je to bilo?« je vprašal Rist.

»Tega nisem mogel ugotoviti, kajti tudi nisem več imel. V restoranu pa nisem hotel vprašati. Ne verjamem, da bi v vsem Napolju imeli uro, ki bi prav kazala. Samo poslušajte, kako cerkveni zvonovi bijejo. Ob dveh udari petkrat, ob pol osmih pa dvakrat. V Napolju najdete prav gotovo ure, ki že šest ur zastajajo.«

»V Napolju,« je odgovoril Rist resno, so stolpne ure, ki za pol stoletja zaostajajo, to je splošno znano. Ali je bilo mnogo denarja?«

Bergerone je vso stvar omalovaževal.

»Ah, kaj še,« je dejal. »Za na pot imam denarja v banki. Pač pa je naša gospodična Ida doživela dogodivščino, ki je mnogo resnejša.«

Vsi so pogledali Haselhuha. Sedel je globoko v naslonjaču, pogreznjen vase, truden. Upogibal je prste svojih rok, kar je značilna kretnja ljudi, ki hočejo določno govoriti, pa ne vedo, kako bi z dokazi podprli svoje besede. Rist je natančno opazoval njegov obraz in ostrmel. Zdelo se mu je, da se je Haselhuhn spremenil, skozi redko kocinasto brado je prodiral mnogo bolj blede obraz, oči so postale resnejše in žalostnejše.

Haselhuhn je začel: